

Kirja-arvio

Erkka Railo

Somea suomalaisille

Suominen, Jaakko; Östman, Sari; Saarikoski, Petri & Turtiainen, Riikka (2013). *Sosiaalisen median lyhyt historia*. Helsinki: Gaudeamus, 343 s.

► Jaakko Suominen, Sari Östmanin, Petri Saarikosken ja Riikka Turtiaisen kirjoittama *Sosiaalisen median lyhyt historia* on monessa suhteessa mielenkiintoinen teos. Aihe on historiantutkimukselle vaikea ainakin kahdesta syystä. Ensinnäkin se on tutkimusta ilmiöstä, joka on syntynyt aivan äskettäin ja joka kehittyä edelleen. Kirjoittajat aloittavat sosiaalisen median historian kirjoittamisen vuodesta 2003 ja päättävät kuvauksen vuoteen 2012. Miten näin läheistä ilmiötä tulisi käsitellä?

Sosiaalinen media on haastava tutkimuskohde myös sen vuoksi, että se on niin valtava. Sosiaalisen median keskeinen piirre on, että käyttäjät luovat itse vuorovaikutuksellaan median sisällön. Tästä seuraa, että materiaalia on määrättömästi. Millä keinoin siitä saa kattavan otoksen ja mistä otos kulloinkin ker- too? Ongelmaa kärjistää se, että aineistot eivät aina säily internetissä, eikä ole mitään selkeää sääntöä tai johdonmukaisuutta siinä, mikä säilyy ja mikä ei.

Kirjoittajat ovat ratkaisseet edellä mainituista ongelmista ensimmäisen laatimalla eräänlaisen sosiaalisen median palveluiden instituutiohistorian. Siinä esitellään esimerkiksi Wikipedian, Facebookin, Twitterin ja Youtuben läpimurtoa Suomessa ja kuvataan näiden palveluiden tarjoamaa sisältöä. Kirjassa esimerkiksi kerrotaan, millaisia videoita ihmiset ovat Youtubeen Suomessa laittaneet, mitkä

videot ovat herättäneet eniten keskustelua ja millaista keskustelua on ollut. Teos palauttaa lukijan mieleen meheviä takaumia. Kuka vielä muistaa Olli Hokkasen eli ”Kola-Ollin”, joka herätti riemua epäonnistuneella yrityksellä juoda kolapullo ennätysajassa? Sosiaalisen median vakavammalta laidalta kirjassa käydään läpi poliitikkojen yrityksiä hyödyntää uutta viestintävälinettä kampanjoissaan. Lopputuloksena on kronologinen kuvaus sosiaalisen median tärkeimmistä ilmiöistä vuosilta 2003–2012, jossa yhdistetään instituutioiden historiaa melko pintapuoliseen sisällönkuva- luun.

Todennäköisesti vaikeampi ongelma on ollut päättää, mikä milloinkin on ollut sosiaalisessa mediassa tärkeää ja mistä syystä. Kirjoittajat hyödyntävät laajaa kirjoa erilaisia väli- neitä, mukaan lukien ihan tavallinen printti- media saadakseen selville, mitkä palvelut olivat kulloinkin voimissaan ja mistä asioista sosiaalisessa mediassa milloinkin kohistiin. Samalla selviää, millä tavoin ihmiset ovat uutta teknologiaa tulkinneet, mitä merkityksiä he ovat sille antaneet ja miten he ovat ryhtyneet sitä hyödyntämään. Erityinen ja onnistunut tutkimusvalinta on tarkastella kunkin aika- kauden akateemista tutkimusta osana sosiaali- sesta mediasta käytävää keskustelua.

Yllättävän paljon kymmeneen vuoteen mahtuukin. Kirjoittajat jakavat sosiaalisen

median historian neljään kauteen, joista viimeistä elämme nyt. Ensimmäisessä vaiheessa, vuosituhatluvun alussa, kehittyivät sosiaalisen median esiasteet, blogit ja keskustelupalstat. Toisessa vaiheessa nettiin ryhdyttiin lataamaan kuvia ja videoita, kun laajakaistojen nopeuden lisääntyminen antoi siihen yleisesti mahdollisuuden. Yhteisö- ja verkostopalvelut löivät läpi vuosina 2007–2008, jolloin sosiaalisesta mediasta hetken puhuttiin termillä web 2.0. Tämän jälkeen sosiaalinen media on arkipäiväistynyt. Siitä on tullut niin kiinteä osa jokapäiväistä elämäämme, ettemme enää oikein muista aikaa ennen sitä.

Kirjan mielenkiintoisinta antia ovat havainnot siitä, miten ihmiset ovat suhtautuneet uuteen teknologiaan. Osa on kauhistellut sosiaalisen median mahdollisesti rappeuttavaa vaikutusta, osa on väheksynyt koko ilmiötä ja ennustanut sen olevan vain ohimenevä muuti-oikku. Osa on puolestaan uskonut sosiaalisen median palveluiden muuttavan perusteellisesti ja peruuttamattomasti koko elämäntapamme. Erikoista kyllä, jokainen näistä näkökulmista on ollut omalla rajoitetulla tavallaan oikeassa. Elämämme on todellakin muuttunut, ja informaatiotulvaan sisältyy tietysti myös vaaroja. Yhtäläillä voi myös todeta, että kymmenessä vuodessa harva palvelu on kyennyt pitämään pintansa jatkuvassa muutoksessa. Yhtiöt ja niiden palvelut ovat tulleet ja menneet, niiden suosio on romahtanut yhtä nopeasti kuin se on syntynytkin. Aika näyttää, tarkoittaako sosiaalisen median arkipäiväistyminen sitä, että yhtiöt ja palvelut ovat vakiinnuttaneet asemansa, vai jatkuuko myllerrys myös tulevaisuudessa.

Kirjaa olisi helppo kritisoida hajanaisuudesta ja pintapuolisuudesta. Kronologinen vuosi vuodelta eteneminen on ehkä kömpelöinen tapa edetä missään historian tutkimuksessa. Toisaalta kyseessä on kuitenkin sujuvasti kirjoitettu teos, joka onnistuu kronikoinnin lomassa myös oivaltavasti analysoimaan merkittävää teknologista läpimurtoa Suomessa. Some on historiansa ansainnut.